actieblad actieblad actieblad

Uitgave van de Vereniging tegen de Kwakzalverij,
vereniging tot evaluatie van alternatieve behande TE 4547
en tot bestrijding van kwakzalverij

tegen de kwakzalverij

februari 2000
jaargang 111
nummer 1

Van de Redactie

Bij het begin van het nieuwe jaar kunnen wij vaststellen dat het aantal uitdagingen waarvoor de Vereniging zich gesteld ziet, toeneemt. De Voorzitter heeft in zijn jaarrede (zie No 5 van ons Actieblad 1999) gewezen op de druk die op het publiek wordt uitgeoefend om voedingssupplementen, extra vitamines en mineralen te gaan innemen. Gelukkig lopen er in Nederland ook nog mensen met gezond verstand rond. Zo schrijft L. Barwegen, van de Alternatieve Consumentenbond in "*Het Parool*" van 11 December 1999 naar aanleiding van activiteiten van "Numico" dat voor de meeste mensen het slikken van extra vitamines volstrekt overbodig is. Hij wijst er op dat een overdosis van bepaalde vitamines zelfs vergiftigingsverschijnselen teweeg kunnen brengen. Hij meent ook dat vitamines nooit een vervanging van groenten en fruit kunnen zijn, in het bijzonder vanwege het vezelgehalte van deze voedingsmiddelen en dat verkoop van vitaminepillen gewoon grof geld verdienen is, inspelend op de gevoeligheid van mensen voor hun gezondheid.

De toxiciteit van te hoog gedoseerde vitamines is inderdaad niet mis: Vitamine A bot- en leverbeschadiging alsmede aangeboren misvormingen, vitamine D hypercalciaemie, nierstenen, vitamine B6 polyneuropathie, megadoses vitamine C diarrhee.

In aansluiting hierop is het goed er op te wijzen dat in het "ABC of complementary medicine" (British Medical Journal 1999;319:1419-21) Vickers en Zollman een redelijk evenwichtig overzicht van de "voedingsgeneeskunde" geven. Zij wijzen er op dat de bewijzen voor de werkzaamheid van de meeste interventies op voedingsgebied ontbreken. Gerandomiseerde onderzoekingen hebben niet aannemelijk kunnen maken dat hoge doses vitamine C helpen tegen kanker, Down's syndroom, leermoeilijkheden of schizofrenie of essentiële vetzuren tegen psoriasis. Wel kunnen veganistische en macrobiotische dieëten aanleiding geven tot bloedarmoede en verminderde botmassa in het bijzonder bij kinderen, zwangeren en zogenden. Hier staat tegenover dat is aangetoond dat vitamine B6 helpt tegen het premenstruele syndroom en autisme, en vitamine C verkoudheid weliswaar niet kan voorkomen, maar wel de duur van de aandoening verkort. Uiteraard zal niemand twijfelen aan bijvoorbeeld het nut van vitamine B12 bij pernicieuze anaemie en een glutenvrij dieet bij coeliakie.

Lezers en leden! Steun ons in onze strijd tegen flessentrekkerij, oplichterij en misleiding. Werf leden, doneer, signaleer en maak ons attent op dubieuze praktijken. ●

Kritisch prikken

Sinds anderhalf jaar heeft onze vereniging een eigen web-site op het internet (**http://www.dds.nl/~antikwak**). Alles wijst erop dat dit een zinvolle uitbreiding van onze activiteiten is. De site wordt geregeld bezocht en via e-mail ontvangen we veel post. Naast de gebruikelijke scheldbrieven van rabiate tegenstanders van de reguliere geneeskunde, krijgen we veel verzoeken om informatie over dubieuze geneeswijzen en frauduleuze therapeuten. Maar gelukkig melden zich ook nogal wat nieuwe leden aan via het net. Heel waardevol zijn ook de signalen die ons bereiken van leden en geïnteresseerden over misstanden in de gezondheidszorg die extra aandacht van kwakzalverijbestrijders verdienen.

Zo ontvingen we een brief van een jonge vader, die met andere ouders op het net van gedachten wisselt over opvoeding en kinderverzorging en zo stuitte op de web-site van de Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken (NVKP). Dit blijkt een griezelige club te zijn van mensen die aan het begrip kritisch een ongebruikelijke betekenis geven. Ze bedoelen namelijk gewoon 'anti'. Onder het hoofd "Laat je informeren over vaccineren" wordt 'voorlichting' gegeven aan ouders over de inentingen die hun kinderen in de eerste levensjaren moeten ondergaan. Aangezien er in Nederland geen vaccinatieplicht bestaat, moeten ouders beslissen over de vraag of ze hun kinderen inderdaad zullen laten inenten. Volgens de NVKP dient bij deze beslissing leidraad te zijn: "...je eigen gevoel omtrent wat goed is voor je kind te laten spreken, serieus te nemen en niet van tafel te laten vegen door allerlei deskundigen." Onder deskundigen wordt hier verstaan reguliere gezondheidszorg-autoriteiten. Over hoe "je eigen gevoel omtrent wat goed is voor je kind" eigenlijk zou moeten zijn, laat de NVKP eigen deskundigen aan het woord.

De algemene strekking van hun betoog is dat inenten onnodig, maar bovendien heel gevaarlijk is en dat reguliere medici en andere gezond-

vervolg op pagina 2

INHOUD

heidszorg-werkers het publiek stelselmatig vals voorlichten uit onwetendheid of andere meer duistere motieven. Een van die deskundigen is bijvoorbeeld Ronald van Vierzen, geen arts, zoals hij voldaan meedeelt, maar een elektronicus die anderhalf jaar een cursus klassieke homeopathie heeft gevolgd. Hij komt tot een aantal verbazingwekkende conclusies: in de VS zou mazelen, een ziekte die voorheen vrijwel alle kinderen trof, nog voordat men ertegen begon in te enten al vrijwel uitgestorven zijn geweest en nadat men, tegen beter weten in, met de entcampagne gestart was weer in frequentie zijn toegenomen. Ditzelfde geldt volgens Ronald ook voor andere kinderziekten, met name polio. "Vaccinatie tegen mazelen beschermt dus niet tegen mazelen, maar tegen iets dat veel lijkt op mazelen", aldus deze deskundige. Ziekten worden niet veroorzaakt door virussen of bacteriën, maar door een specifieke vatbaarheid van het individu; pas nadat we de verschijnselen van een bepaalde aandoening hebben gekregen, verschijnt de bacterie of het virus dat bij de ziekte hoort. Medicijnen mogen niet genezen, maar slechts de zelfgenezingskracht stimuleren enz. enz.

"Afgezien van de immense gevaren zijn vaccinaties ook nog eens zinloos"

Johan van Dongen is proefdierverzorger in Maastricht. Hij heeft een boek geschreven waarin hij, blijkens een recensie in 'Het Prikje', het kwartaalblad van de NVKP, de onthulling doet dat 70% van de proefschriften direct de prullenmand in kan omdat of de dierexperimenten niet deugden, of de uitkomsten naar behoeften werden gemanipuleerd. "Aan wie geïnteresseerd is in medisch wetenschappelijk onderzoek, vaccins en dierproeven", aldus de recensent, "gunt van Dongen een onthutsend kijkje in een vieze keuken." Verder heeft van Dongen ontdekt dat de massale inentingscampagnes in Afrika tegen pokken en polio nauwkeurig samenvallen met het ontstaan van nieuwe ziekten als AIDS en Ebola-hemorrhagische koorts. Het is voor de heer van Dongen uiteraard maar een klein stapje om hier een causaal verband waar te nemen.

In het koor van tegenstanders van inenten mogen antroposofische artsen natuurlijk niet ontbreken. Zij hanteren voornamelijk filosofische en esoterische argumenten. De kinderarts E.P. Schoorel verwoordt het aldus: "De gedachte op grond waarvan een eeuw geleden inenten ontstond was logisch in de bloeitijd van het materialisme. Inmiddels zijn we een eeuw verder en kunnen we de vraag stellen: is die gedachte nog steeds logisch?.... Ik wil laten zien dat er een plaats is voor positieve gedachten over ziekten in het algemeen en voor kinderziekten in het bijzonder. Met name kinderziekten kunnen een belangrijke rol vervullen in de ontwikkeling van een kind. Iedere kinderziekte heeft zijn eigen werkterrein. De immuniteit die een kinderziekte achterlaat documenteert dat dát werkterrein veilig gebied is geworden."

Tot zover Schoorel. Antroposofen geloven namelijk dat het "ik", wanneer het gereïncarneerd is, zich in het nieuwe lichaam niet automatisch zo goed thuis voelt dat het zich optimaal kan ontplooien. Kinderziekten zijn volgens antroposofen de weerslag van de strijd die het "ik" met het lichaam moet voeren om daarmee uiteindelijk beter uit de voeten te kunnen. Vaccinaties zijn ongewenst omdat hierdoor dit heilzame proces wordt verstoord. Een troostrijke gedachte voor de ouders van een kind met mazelen-encefalitis of kinderverlamming.

Een door de NVKP veel aangehaalde deskundige is de Australische mevrouw Viera Scheibner, gepensioneerde micro-paleontoloog die er prat op gaat iedere publicatie over de werkzaamheid en/of de gevaren van vaccinaties te hebben gelezen. Ze citeert dan ook kwistig uit de medische literatuur, maar bovendien zeer selectief. Ze houdt bijvoorbeeld haar lezers voor dat de gevreesde wiegendood, het plotseling zonder duidelijke oorzaak overlijden van zuigelingen in de eerste levensmaanden, zonder twijfel het gevolg is van een DKTP-inenting (difteriekinkhoest-tetanus-polio). Zij staaft haar bewering met de resultaten van een, overigens nooit gepubliceerd, onderzoek, maar rept niet van diverse andere onderzoeken waarin geen verband tussen DKTP-inenting en wiegendood is gevonden.

Dit was tenminste nog een plausibele hypothese, maar mevrouw Scheibner wordt al moeilijker te volgen als ze betoogt dat de 'epidemie' van kindermishandeling met dodelijk gevolg (het 'shaken baby syndrome') die we volgens haar de laatste tijd beleven ook al door dat gevaarlijke inenten komt. Ze heeft diep medelijden met al die ouders en verzorgers die de gevangenis indraaien omdat ze niets anders hebben gedaan dan het door elkaar rammelen van een zuigeling die al helemaal of bijna dood was tengevolge van een inenting. Zo moeten de stakkers opdraaien voor de fouten van de dokters. Zelfs het feit dat er bij deze kinderen soms fracturen en blauwe plekken worden gevonden, weet deze deskundige elegant te verklaren: de kinderen die al konden zitten of staan hebben natuurlijk eerst een convulsie gehad tengevolge van de inenting, zijn daardoor gevallen en hebben het een en ander gebroken, voordat de hevig geschrokken ouders hen door schudden uit de bewusteloosheid probeerden te wekken.

Afgezien van de immense gevaren zijn vaccinaties ook nog eens zinloos volgens mevrouw Scheibner, want ze beschermen niet tegen de ziekten waarvoor ze worden gegeven.

Waarschijnlijk beducht voor schadeclaims raadt de NVKP niemand met zoveel woorden aan om zijn kinderen niet te laten inenten. Men schijnt te denken dat flink bang maken voldoende effect zal hebben en wanneer eenmaal het "eigen gevoel omtrent wat goed is voor je kind" voldoende is bewerkt, wijst men op een aantal alternatieven uit de kwakzalverswinkel. Naast variaties op het gewone entschema (andere combinaties, sommige vaccins weglaten, later inenten, voor en na de vaccinatie een homeopathische verdunning van het vaccin geven enz.) worden ook echte alternatieven genoemd. Bijvoorbeeld: niet inenten maar de algemene weerstand versterken met extra vitamine C, goede voeding en natuurgeneeskundige behandelingen. Of ter voorkoming van ziekten de homeopathische verdunning ervan geven, zoals poliosode C30 ter voorkoming van polio. Al die ziekten hoeven we trouwens helemaal niet te voorkomen, want ze zijn uitstekend homeopathisch te behandelen en zwangeren met rode hond kunnen afwijkingen bij de vrucht prima tegengaan door extra vitamine A te slikken (de gevaren van een overdosis vitamine A worden door de deskundigen zwaar overdreven).

Bezoekers van de website van de NVKP zullen vergeefs zoeken naar een deskundige die vertelt dat er weliswaar geringe risico's aan vaccineren verbonden zijn, dat nog niet alles bekend is over de effectiviteit op de heel lange termijn en dat zelfs niet is uit te sluiten dat zich nog negatieve effecten zullen openbaren die op het moment nog niet bekend zijn, maar dat wel

Vaccinaties zijn ongewenst omdat hierdoor dit heilzame proces wordt verstoord. Een troostrijke gedachte voor de ouders van een kind met mazelen-encefalitis of kinderverlamming

de gevreesde pokkenziekte (goed voor miljoenen doden in het verleden) door systematische vaccinatie van de wereld is verdwenen; dat wel de afschuwelijke mazelen-encefalitis sinds de systematische inenting een zeldzaamheid is geworden; dat het aantal gevallen van rode hond in de zwangerschap, met de bekende gruwelijke gevolgen, sterk is gereduceerd en dat tijdens de dramatische Nederlandse polio-epidemie van1992, waarbij 59 personen verlammingen opliepen, uitsluitend niet-gevaccineerden door de ziekte werden getroffen.

Dit soort voorlichting treft men op de site van de NVPK niet aan, maar slechts gevaarlijke onzin, die zonder meer een bedreiging van de volksgezondheid genoemd kan worden. Het valt te hopen dat jonge ouders hun "gevoel omtrent wat goed is voor hun kind" voornamelijk ontwikkelen met behulp van het gezond verstand, waarbij het zelfs niet verkeerd is om af en toe eens te rade te gaan bij een echte deskundige. •

C.P. van der Smagt

Rectificatie

Door een betreurenswaardig misverstand is onder het artikel "Kwakvoeding", dat in het Decembernummer van ons Actieblad verscheen een onjuiste auteursnaam komen te staan. De werkelijke auteur is J.V. van Dam, "freelance journalist". Het stuk verscheen eerder in "Het Parool" van 25 September 1999 en werd met uitdrukkelijke toestemming van de auteur in ons Tijdschrift geplaatst. •

De twee volgende artikelen liggen al geruime tijd op de plank, maar ruimtegebrek in het Actieblad verhinderde tot dusver opneming ervan. De voorzitter doet verslag van een door studenten georganiseerde bijeenkomst in het AMC en van de hand van Volkskrant-journaliste Ineke Jungschleger is er een verslag van de professionele wijze, waarop het ANG het kaf van koren scheidt in eigen kring.

Forum Alternatieve geneeswijzen in het AMC

Op 19 november 1998 werd door de medische faculteitsvereniging van de UVA, de MFAS, een middag georganiseerd over alternatieve geneeswijzen, een 'thema, dat in het curriculum wat onderbelicht is'.

Er waren vier inleiders uitgenodigd, terwijl uw voorzitter als critikus mocht optreden. De fine fleur van het alternatief genezen was vertegenwoordigd: de heer Gaasbeek, arts-acupuncturist; de heer Bodde, huisarts te Rotterdam en parttime homeopaat, ook bekend van het privaat-docentschap aan de VU; de heer Schuurmans, praktizijn (=natuurgenezer) te Hilversum en de heer Nelissen, macrobioot en leider van het Amsterdamse Kushi Instituut.

Gaasbeek beet de spits af en vertelde, dat hij ex-anatoom was en dat de gewone anatomie tijdens de acupunctuurbehandeling 'even op afstand gezet' moest worden. Een understatement, zou je zeggen. De Chinese lever is een heel andere dan de lever, die wij kennen van snij- en operatiezaal en vervult functies ten behoeve van het slaap-waakritme, allerlei 'vloeiende processen' in ons lichaam en kan ook een rol spelen bij bepaalde tremoren. De meridianen zijn nog nooit anatomisch teruggevonden, terwijl de acupunctuurpunten zich kenmerken door een lagere huidweerstand ter plaatse en in verbinding staan met inwendige organen. Hij deelde de acupunctuur in in de klassieke TCM-acupunctuur, de electro-acupunctuur vlgs. Voll en de oor-acupunctuur. Zelf zag hij het meeste in de klassieke Traditional Chinese Medicine (TCM).

Bodde, die een makkelijk spreker is, deelde de geneeskunde in in geneeskunde en 'genezingskunst', zoals het leven ook in Yin en Yang kan worden ingedeeld. De alternatieve geneeswijzen vallen binnen de genezingskunst, waarvoor niet alleen een hoog I.Q. gewenst is, maar vooral ook een hoog E.Q.! De wetenschappelijke kennis op het gebied van de homeopathie heeft de laatste twintig jaar een enorme vlucht genomen en deze kan daarom niet meer als 'alternatief' worden beschouwd, aldus Bodde. Teveel serieuze tijdschriften als BMJ en Lancet hebben goed en overtuigend onderzoek gepubliceerd. Ook zou Knipschild in zijn meta-analyse hebben aangetoond, dat de kwaliteit van de homeopathie-positieve trials niet onderdeed voor trials die binnen de gewone farmacologie tot erkenning van werkzaamheid plegen te leiden.

Met krasse casuïstiek ('Je ziet in de praktijk gewoon, dat homeopathie werkt!') besloot Bodde zijn verhaal: een jongetje met wratten, dat ondanks vloeibare stikstofbehandeling steeds nieuwe wratten kreeg, bleek op school steeds te worden gepest en dan kan een andere aanpak als de homeopathie betere resultaten opleveren.

Schuurmans, een praktizijn, die zijn opleiding had genoten aan de Academie voor Natuurgeneeskunde te Hilversum, bleek een bedaarde en vriendelijke man, die op voorspelbare wijze zijn betoog opbouwde rond de 'grote ontdekkingen' van Pischinger, Van Wijk en Wiegant. Alles draait om de vervuiling van ons lichaam en die vervuiling zou zitten in het 'grondweefsel', door de Utrechtse celbiologen-warhoofden Van Wijk en Wiegant betiteld als 'basisbioregulatiesysteem'. De afvalstoffen moeten gezocht worden in het bindweefsel, dat alle organen van ons lichaam zou omgeven en waarvan het belang in de gewone geneeskunde ernstig wordt onderschat. Maar elke patiënt moet eerst bij zijn huisarts zijn geweest.

De knaller van de middag was natuurlijk Adelbert Nelissen, heftig in het nieuws door meerdere sterfgevallen van kankerpatiënten, die zich tot hem hadden gewend. Ook hij mocht in 10 minuten uitleggen wat de macrobiotiek voor de mensheid zou kunnen betekenen. Dat was natuurlijk veel te kort en hij begon derhalve met het uitdelen van een voorlichtingsfolder en het uitstallen van een groot aantal levensreddende boeken. Nelissen is geen arts, maar heeft 5 jaar in China acupunctuur gestudeerd bij 'een van de allerbeste acupuncturisten' van China! Aan zijn verhaal was kop noch staart te herkennen, het ging over metafysica, Yin, Yang en zonnewinden, die met behulp van electromagnetische foto's zouden kunnen worden vastgelegd. Als u een pendel boven het hoofd houdt, dan draait die op de

vervolg op pagina 4

zuidpool precies andersom dan op de noordpool en het verschilt ook nog bij mannen en vrouwen. Nelissen, omdat de zaal lacherig werd: 'Niets geloven, zelf uitproberen!' Bij veel mensen is de suikerstofwisseling volledig verstoord. Men leze de website van de American Medical Association, waar veel moois over het grote Amerikaanse macrobiotiek-onderzoek zou zijn te vinden. De voorzitter moest hem bijna met geweld het woord ontnemen, toen hij zijn tijd ver trachtte te overschrijden.

Vervolgens kreeg uw voorzitter ook 10 minuten om de voordrachten van commentaar te voorzien. Moeilijk was dat niet. Inzake de acupunctuur wezen wij erop, dat de gewone anatomische kennis nooit door een arts 'op afstand gezet' mag worden. Een andere anatomie bestaat er eenvoudig niet en geneeskunde is een homogene, samenhangende en systeemgerichte activiteit, waarin anatomie, fysiologie, pathologie, therapie, preventie etc. bij elkaar aansluiten, zodat er voor opvattingen die daar niet bij passen geen plaats kan zijn. Ik bestreed de uitspraak van Gaasbeek, dat er acupunctuurpunten zouden bestaan. Ook maakte ik van de gelegenheid gebruik om het gehoor te verzekeren, dat de VtdK niets maar dan ook niets met de recente moord op de Veluwse acupuncturiste te maken heeft gehad. Aan Bodde legde ik drie vragen voor, waarvan hij de makkelijkste mocht beantwoorden: Wat is toch de betekenis van al dat schudden bij de bereiding van homeopathische middelen? Hoe werken sub-Avogadro verdunde middelen? Is er na tweehonderd jaar homeopathie nu eindelijk eens één ziekte ontdekt, waarbij homeopathie werkt?

Schuurmans hielden wij voor, dat iemand, die wil genezen arts moet worden. Immers, om met Van Dam te spreken: hoeveel medische basiskennis heeft iemand nodig om buikpijn te kunnen beoordelen? Die boodschap gold ook voor Nelissen, aan wie wij de vraag voorlegden of kanker nu wel of niet met macrobiotiek te behandelen is.

Vervolgens kon ook de zaal zijn vragen afvuren op de forumleden en dat geschiedde met groot enthousiasme. Nelissen werd geconfronteerd met de uitspraak uit zijn eigen net verspreide folder, dat werken met beeldschermen slecht is voor de gezondheid. En nu moest men op internet de AMA website opzoeken om te lezen over een soort Moerman-onderzoek maar nu bij door macrobiotiek genezen kankerpatiënten. De student vroeg hoe dat nu moest. Nelissen: 'Niet langer dan 1/2 à 1 uur voor de computer zitten en zet er een paar planten naast!'. Kanker kon genezen met het dieet, maar de grootste kracht zou liggen in de preventie. Over de affaire Van Duijn mocht niets gezegd worden. Bodde trachtte zijn verbaasde gehoor uit te leggen, wat de waarde van het homeopathische schokschudden nu eigenlijk is. Hij moest zijn toevlucht zoeken tot een metafoor, die ik vermoedelijk niet meer goed kan reproduceren, maar het had te maken met de wijze waarop een orkest, bestaande uit individuele leden toch tot een welluidende eenheid wordt gesmeed, of woorden van gelijke strekking. Over Bodde's uitspraak, dat bij veel ziekten een bepaald 'evenwicht' is verstoord, merkte ik op, dat daar in de gewone geneeskunde wel anders over werd gedacht. Als het herstellen van evenwichten zo belangrijk was, dan zou het vak acrobatiek immers wel in het curriculum zijn opgenomen. Van Nelissen wilde men nog weten hoe of hij, immers geen arts zijnde, een diagnose kon stellen. Hij gaf toe geen medicus te willen zijn, maar zijn nieuwe patiënten moeten wel eerst vier pagina's anamnese invullen voor ze hem kunnen raadplegen. Daar haalt hij dan erg veel uit. Nelissen beval het nieuwste boek van de kritische ethica Heleen Dupuis zo krachtig aan, dat elke aandrang om dat nog te lezen bij mij werd weggenomen. Al met al, een genoeglijke middag met vier vriendelijke, maar onwankelbare alterneuten en uw dienaar als de Cerberus van de gewone geneeskunde, daar in het AMC, die tempel van de evidence-based medicine. ●

C.N.M. Renckens

Levensgevaarlijke adviezen

Iedereen kan in Nederland de 'individuele geneeskunst' uitoefenen. Ongecontroleerd en ongestraft, behalve als de patiënt de rechter kan overtuigen dat hem ernstige schade berokkend is door de 'genezer.' De Alliantie van Alternatieve Genezers bestrijdt met een eigen tuchtcollege de beunhazerij in eigen gelederen.

IRISCOPIST V. uit Capelle aan de IJssel houdt vol dat hij met zijn iris-microscoop in de ogen van mevrouw B. zag dat het goed ging met haar darmen. Dat zij afviel, koorts had en een abces had in haar buik, zo groot "als een tennisbal", dat vond hij geen redenen haar terug te sturen naar haar huisarts. Die had haar naar specialisten in het ziekenhuis verwezen omdat hij de ziekte van Crohn vermoedde. Een darmziekte die inmiddels geleid heeft tot operatief verwijderen van een stuk van de dunne darm van mevrouw B. "Als ik op tijd naar het ziekenhuis gegaan was, had ik medicijnen gekregen en had ik niet geopereerd hoeven worden", zegt mevrouw B. tegen de tuchtraad van alternatieve genezers, op een dinsdagochtend in Amersfoort.

Een vergaderzaaltje in De Tulip Inn, gehuurd door de afdeling klacht- en tuchtrecht van de Alliantie van Natuurlijke Geneeswijzen (ANG). Het tuchtrecht voor alternatieve genezers bestaat sinds januari 1998. Ongeveer 1500 "alternatieven" hebben zich, via hun beroepsverenigingen, verplicht dit tuchtrecht te aanvaarden. De ANG wil controleerbaarheid en daarmee kwaliteitsbewaking van de alternatieve behandelaars garanderen. De tuchtrechtbank is net zo samengesteld als die van de erkende medici. Een jurist als voorzitter en twee beroepsgenoten van de aangeklaagde als leden.

Slechts 17 van de 107 beroepsorganisaties in de alternatieve gezondheidszorg zijn aangesloten bij de Alliantie. De vereniging van Iriscopisten hoort daartoe. De klaagster heeft een advocaat meegenomen, de aangeklaagde een getuige-deskundige, de voormalig voorzitster van het Gilde van Iriscopisten.

Mevrouw B. ging naar de alternatieve genezer omdat zij bang was voor wat haar in het ziekenhuis boven het hoofd hing. Ze had vertrouwen in V. omdat hij de bronchitis van een van haar kinderen behandeld had. Hij gaf haar een drankje en zei dat ze niet naar het ziekenhuis moest gaan omdat haar spijsvertering nooit meer normaal zou worden als er een stuk dunne darm weggehaald zou worden. Bij haar zesde bezoek beloofde hij dat hij

volgende week haar buik zou 'inzwachtelen'. Mevrouw B. was tien kilo afgevallen, voelde zich ellendig en hield het voor gezien bij V. Ze ging beschaamd naar haar huisarts en werd met spoed opgenomen voor operatie. Iriscopist V. is door het alternatieve tuchtcollege eerder dit jaar veroordeeld tot drie maanden schorsing uit zijn beroep. Hij ging in hoger beroep en houdt ook bij deze zitting met groot vertoon van zelfingenomenheid vertogen over koorts als 'louteringskuur' en het behandelen van levensgevaarlijke abcessen met 'homeopatische antibiotica'.

Zijn eigen gilde-meesteres zal hem tijdens de zitting uiteindelijk door de mand doen vallen door haar eerlijke antwoord op de ter zake kundige vragen van Josephine Beck Kok, verpleegkundige en alternatief therapeut. Beck nam, samen met mr C. Coster, het initiatief tuchtrecht voor alternatieve genezers te organiseren. "Ik zou juichen als er wettelijk tuchtrecht was voor iedereen die een bordje met therapeut boven zijn deur hangt", zegt zij. "Maar zolang minister Borst op de radio zegt dat ze 'de piskijkers' niet wil registreren, zal er ook geen wettelijk tuchtrecht komen."

Wettelijk is er niets geregeld om de kwaliteit van de alternatieve behandelingen te controleren. Nog steeds mag iedereen de 'individuele geneeskunst' uitoefenen, behoudens een aantal handelingen als catheteriseren en injecties geven. De wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg (BIG), die eind vorig jaar in werking ging, verplicht acht beroepsgroepen zich te registreren en daarmee ook medisch tuchtrecht te aanvaarden. Dat zijn: artsen, tandartsen, verpleegkundigen, fysiotherapeuten, psychiaters, officieel erkende psychotherapeuten en psychologen. Alle anderen die tegen betaling behandelen, moeten volgens artikel 96 van de wet BIG zelf een beroepsprotocol maken en zich daar aan houden. Als ze schade veroorzaken, zijn ze strafbaar. Het Comité tegen misbruik van macrobiotiek heeft in november opnieuw aangifte gedaan tegen de al eerder aangeklaagde Amsterdamse macrobioot A. Nelissen en het Kushi-Instituut. De macrobioot zou, aldus intiatiefnemer en gemeenteraadslid Roel van Duijn, levensgevaarlijke adviezen hebben gegeven aan twee mannen, een vrouw en de ouders van een kind met een hersentumor. In totaal heeft het comité nu tien klachten tegen de macrobioot ingediend. Josephine Beck: "Er zijn mij tot nu toe maar drie arresten van de Hoge Raad tegen alternatieve genezers bekend. Mensen stappen niet snel naar de civiele rechter. Of ze weten de weg niet te vinden. Een patiënt een reguliere behandeling onthouden is het ergste wat een alternatieve genezer kan doen. Als wij zo'n klacht krijgen over iemand waar we geen greep op hebben omdat hij geen lid is van een van de aangesloten verenigingen, wijzen we de weg naar de Nederlandse patiënten-consumenten Federatie, naar een vertrouwensarts en een civiele procedure." ●

Ineke Jungschleger

(Dit stuk verscheen eerder in De Volkskrant van 2 december 1998)

Chronique scandaleuse 1999

'Sag mal, verehrtes Publikum: bist du wirklich so dumm?'

Kurt Tucholsky, An das Publikum (1931)

Opdat niet slechts de grote namen onder de kwakzalvers voort zullen leven, ook nu weer bij het begin van het nieuwe jaar een gevarieerde potpourri van fraaie en minder fraaie charlatanerieën.

■ Electronisch huisarrest ■

In de zomer van 1999 werd een 73-jarige Groningse magnetiseur veroordeeld tot electronisch huisarrest. De man had bij een aantal vrouwelijke patiënten het gebruikelijke magnetiseren vervangen door de directe aanraking, waarbij zijn voorliefde uitging naar borsten en geslachtsorganen. De krasse baas profiteerde nog van het tekort aan gevangeniscellen, dat enkele maanden later – zo deelde minister Korthals in november vol trots mede – was opgeheven. Indien zijn overtredingen enkele maanden later onder de rechter waren gekomen, dan had de man vermoedelijk kunnen 'brommen'. Uw reporter twijfelt over de beste wijze van bestraffing van kwakzalvers als deze. Gezien de hoge recidiefkans, die m.n. bij paranormale genezers bestaat, lijkt gevangenisstraf met aansluitend tbr een passende aanpak. Maar gezien de lange wachtlijsten voor tbr-behandeling en de twijfel aan de effectiviteit van de daar geboden therapie zou chemische castratie bij deze late nazaat van Mesmer misschien nog wel een beter alternatief vormen. Wij dachten aan Spaanse Vlieg D30. ●

■ Corry Konings eindelijk emotioneel 'ontslakt' ■

Haar fans, liefhebbers van het Nederlandstalige levenslied, maakten zich al langere tijd zorgen over de stilte rond de persoon van Corry Konings. Uit een interview met het *NHD* van 20 november 1999 kunnen wij u thans melden, dat het met Konings weer helemaal goed gaat. Toen er nog wel eens iets van Jomanda werd vernomen, ging deze er prat op ook de blonde zangeres tot haar klandizie te mogen rekenen. Veel succes zal de instraling van de Tielse kwakzalfster vermoedelijk niet hebben gehad, want in het interview geen woord over het paranormale fenomeen. Nee, Konings die door "een dalletje" ging en behalve depressies, relatieproblemen ook nog een boycot door Hilversumse pluggers en platenbonzen moest overleven, kwam er weer bovenop door "een paar jaar bloementherapie". Deze maakte dat "de Corry, die ik was kwijtgeraakt weer werd gevonden". Ze vat dat samen onder de term emotioneel ontslakt en geeft daarmee aan het jargon van de natuurgeneeskunde goed onder de knie te hebben. Het "ontslakken" immers is de kern van de natuurgeneeskunde, die meent dat al onze kwalen zijn terug te voeren tot ons vervuilde lichaam. ●



Pain away: weg ermee!

In oktober kwam er een nieuw kwakzalversmiddel op de markt, waarvan de importeur (OTC Pharma uit Gorinchem) de gebruikelijke toelatingscriteria voor geneesmiddelen trachtte te omzeilen door het als voedingssupplement aan te prijzen. Het middel MSM (methylsulfonylmethaan) zou een pijnstiller zijn op natuurlijke basis. Behalve pijnstilling zou het middel fitter maken, het snurken tegengaan, terwijl er inzake kanker een preventieve werking wordt gerapporteerd. In het Pharmaceutisch Weekblad werd het middel al snel keurig neergesabeld; er bestond immers geen serieuze wetenschappelijke onderbouwing voor de medisch getinte claims. Ook de inspectie was ongelukkig met de zaak en dwong de firma om de naam te wijzigen. Het middel wordt thans te koop aangeboden onder de naam Take Away. In de rubriek Toets van de Volkskrant-wetenschapsbijlage wijdde Broers Scholtens ook een stukje aan de affaire: hij meldde o.a. dat de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen (KOAG) de advertentie van Take Away nog moet beoordelen. Met de naamswijziging plaatst het kwakzalversmiddel zich in een reeks eminente voorgangers: het Amsterdamse half-failliete New Agecentrum Oibibio van de AH-telg Ronald-Jan Hein heet tegenwoordig Oininio en het Nationaal Fonds voor de Kankerbestrijding van de orthomoleculaire mafia rond register-accountant Nieuwenhuis (sommigen spreken al over orthomonetaire geneeskunde) heet tegenwoordig Nationaal Fonds tegen Kanker. Dat alternatieve geneeskunde tegenwoordig complementair heet, dat is natuurlijk al langer bekend. •

De zonen van Hippocrates

Wij zagen het al: Volkskrant-journalist Scholten vertoont in zijn rubriek Toets een prettig kritische aandacht voor allerlei dubieuze gezondheidsproducten. Niet alleen reeg hij de Pain away aan het rapier, eerder maakte hij melding van de geringe effectiviteit van de Echinacea-producten, die trotse 'ontdekking' van wijlen Alfred Vogel, tegen verkoudheid, griep en dergelijke. Ook de antisnurkspray Snorenz werd door hem (20 november 1999) ontluisterd. Minder scherp worden alternatieve zaken wel eens beoordeeld door zijn Volkskrant-collega recensent Hans van Dam. Deze wijdde op 16 april 1999 een onbegrijpelijk serieuze recensie aan het boek Gezondheid, ziekte, behandeling en genezing in de klassieke homeopathie van de klassiek homeopaat Ronald M. van Vierzen. Van Dam stelt nog wel vast dat de auteur een karikatuur schetst van de reguliere geneeskunde en dat "het nogal wat speculaties en eenzijdigheden bevat, zelfs op hoofdpunten", maar dat kan toch geen nieuws zijn uit de mond van een klassiek homeopaat. Intussen vindt Van Dam, dat de helderheid en de toonzetting dusdanig is dat het wel degelijk uitnodigt "tot een faire beoordeling van zijn merites". Dat leidt tot bespreking van beweringen dat pasgeborenen vaak geel worden door het flitslicht van de eerste foto's, dat alle ziekten op mentaal niveau ontstaan, dat planten, die toch geen geestelijk leven kennen, evengoed ziek kunnen worden en dat positief denken de overleving van borstkankerpatiënten verlengt. Nee, dan hadden wij dit boek (ook ter recensie aangeboden aan het Actieblad, maar zo laag schieten wij niet) toch liever in de handen van Scholtens gezien. ISBN 90 6556 1137. De Ster; *f* 44,50 •

Haaienkraakbeen tegen een spotprijsje

De 57-jarige Limburger George Klaasse lijdt aan prostaatkanker en gebruikte met groot succes haaienkraakbeen als aanvulling op zijn reguliere behandeling. Hij betaalde daarvoor, blijkens een interview met hem in het MKB-blad Ondernemen! van augustus 1999, driehonderdvijfenzeventig gulden voor 500 gram. Capsules met het onwelriekende spul zijn nog duurder en je hebt er wel 70 tot 80 gram per dag van nodig. De zakenman in Klaasse werd wakker en hij slaagde erin om het middel voor nog geen tweehonderd gulden per pond op de markt te brengen. "Een advertentie in het Limburgse huis-aan-huis-blad De Trompetter deed wonderen", aldus de kankerpatiënt/zakenman. Met het in prijs zo mooi gedaalde haaienbot Cartilade voelt hij zich intussen prima. Rijk wordt hij er natuurlijk niet van en dat past ook heel goed bij het hoge ethisch bewustzijn van de moderne ondernemer: het dienen van de samenleving gaat vòòr het geldverdienen. Boven de Moerdijk wordt wel beweerd dat emigratie van een groep Limburgers naar België tot een stijging van de gemiddelde intelligentie in Nederland èn België zou leiden, maar er hoeven nog maar een paar net zulke bijdehande mensen in Limburg rond te lopen als Klaasse of ook die bewering is nauwelijks meer te verdedigen! •

Dermatologisch getest door artsen en audiciëns

"Bent u oost-Indisch doof?" "Wat zegt u?". Doofheid is een ernstige vorm van invaliditeit en als er aan het oor zelf niets meer te verbeteren valt, dan kan het gehoorapparaat uitkomst bieden. Voor de bezitters van deze apparatuur is er thans OTO-Ginkutan beschikbaar! Het product wordt geproduceerd door Naturstoff-Hautpflege Dr. Martin Schmitt en dient als "plantaardig cosmeticaproduct voor het oor van de hoortoesteldrager". Aldus een fraaie folder, waarin de geneeskrachtige effecten van de "Ginko biloba" worden bezongen. Deze Japanse tempelboom, ook wel zilver-abrikoos of olifantsoor genoemd, heet in feite Ginkgo biloba en hij werd al door Goethe in een gedicht geprezen. Bijzonderheid van de plant is dat hij zowel mannelijke als vrouwelijke bloesems bevat. Door homeopaten en fytotherapeuten is hij krachtig gepropageerd tegen geheugenverlies en andere verstoringen van de bloedsomloop in de hersenen. Bewijzen voor die claims zijn nooit gesubstantieerd en nu zijn onze gehoorgestoorden kennelijk aan de beurt. Gebrek aan fantasie kun je kwakzalvers nooit verwijten! Hopelijk zal de lichte vorm van achterdochtigheid die veel doven eigen is voldoende wapen zijn tegen deze geldklopperij. •

Niet van oplichting te onderscheiden

Het Preventief Medisch centrum te Rotterdam heeft een reputatie op te houden als broeinest van kwakzalverij. Orthomoleculaire geneeskunde, natuurgeneeskunde, chelatietherapie, verjongingskuren, ozontherapie enzo-

voorts: de diagnose is duidelijk. Aan het centrum zijn al geruime tijd de artsen Trossèl en Bolhuis verbonden. De eerste maakte, gesteund door de patiëntenvereniging voor Chelatietherapie, ooit de Enschedese reumatoloog Rasker het leven zuur met een kostbare rechtszaak. Rasker won natuurlijk – hij had zich kritisch uitgelaten over de chelatietherapie – maar moest toch veel kosten aan rechtsbijstand maken. De naam van Trossèl viel ook in de marge van het Nationaal Hartfonds, aan welks adviescollege hij Smalhout trachtte toe te voegen. (Zouden zij elkaar bij Jomanda ontmoet hebben?). Bolhuis, ook basisarts, schreef recent een inleiding in het nieuwste bestsellende kwakzalversboek van de Amerikaanse natuurgenezer d'Amado, Het bloedgroepdieet, en pronkt als wetenschappelijk adviseur van het Nationaal Fonds tegen Kanker op al hun folders.

In november 1999 kregen wij inzage in een nota, die een slachtoffer van Bolhuis indiende bij zijn verzekeraar. De begeleidende brief bevat passages, waaruit duidelijk blijkt dat de patiënt, die zich wegens 'teruglopende prestaties als gevolg van naderende ouderdom' in het Preventief Centrum liet behandelen, een goedgelovige en zelfs wat verwarde man is. Zo kwamen in zijn begeleidend schrijven de namen van Defares uit Leiden, Niehans uit Genève en Masquelier uit Bordeaux voor. Verder was er sprake van een beruchte apotheek in Helmond, het groothoefblad van Vogel, van de Hersenstichting en door 'porositeit getroffen lymfeklieren'. De man snapte dat hij het honorarium en een deel van de geslikte medicatie zelf moest betalen, maar claimde toch een bedrag van *f* 1182,- over de middelen die hij in 8 maanden had ingenomen. Het betrof hier: melatonine, meqaq, ginko-caps, trizink, caroten, niacine, reba sit en kersensteel. Financiële uitbuiting van kwetsbare en verwarde mensen is het allerlaagste waartoe een arts kan komen. En als iemand hier het verschil met ordinaire oplichting kan aangeven, dan houd ik mij aanbevolen. ●

■ Job, vers dertien gedeeld door vier ■

Recent kregen wij van een bijbelvast lid een overdruk toegezonden uit de toch al in 1984 verschenen Groot Nieuws Bijbel, die in de omgangstaal was vertaald. Tijdens lezing van het Boek Job, Oude testament, vers 13: 4-7, was ons vrome lid gestuit op de volgende passage:

Jullie verdoezelen alles met leugens,
kwakzalvers zijn jullie, allemaal.
Zwijg alsjeblieft,
dan zou je verstandiger zijn.

Voor deze vertaling in de omgangstaal was de Katholieke Bijbelstichting verantwoordelijk. In de oude Statenbijbel van 1618 werd het begrip kwakzalver niet genoemd, dat heette toen:

'Want gewisselijk zijt gij leugenstoffeerders; gij allen zijt nietige medicijnmeesters.'

Gewapend met kennis van deze niets aan duidelijkheid overlatende bijbelplaats namen wij dan ook verbaasd kennis van foldermateriaal van het Christelijk Therapeutisch Centrum De Neshoeve in Ridderkerk. 'Dit werk staat onder leiding van Aaldert en Dineke van Essen, die al 23 jaar zegenrijk in de dienst van de Here functioneren'. Men kan zich er als inwonende gast of als van buiten komend, danwel als deelnemer aan een studiedag laten behandelen door een team van 8 therapeuten. Het Centrum richt zich op 'de ziel, de geest, uw lichaam en uw relaties'. Bij dat laatste moet gedacht worden aan 'kinderlijk gedrag, huwelijksproblemen en/of homofiele geaardheid'. En: 'Wij onderwijzen u over vitamines, mineralen en aminozuren (...) en bespreken de mogelijkheid van hypoglycemie, voedselallergie en/of -intolerantie als mogelijke oorzaak van uw problemen'. In medisch opzicht wordt samengewerkt met een 'wedergeboren huisarts'. Vraag onze brochure aan: e-mail: neshoeve@worldonline.nl. ●

■ Lintje ■

Dr.F.F.F.Lekkerkerker, voorzitter van het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG) is op 2 september 1999 benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Hij kreeg deze onderscheiding wegens zijn verdiensten voor het CBG en daarmee voor de Nederlandse geneesmiddelenvoorziening.

Het CBG kwam in maart 1999 prominent in het nieuws, toen minister Borst een persbericht had verspreid over de in gang gezette registratie van homeopathica. Veel kranten lieten zich bij gebrek aan deskundigheid in de luren leggen en bleken van mening dat de minister de kwakzalverij nu krachtig ging aanpakken. Het tegendeel was natuurlijk eerder het geval en het accepteren van die oneigenlijke taak door het CBG was daar ook niet zonder slag of stoot gegaan. Lekkerkerker heeft dit besluit op de jaarvergadering van de VTdK in 1997 verdedigd, maar CBG-lid Briët, hoogleraar interne geneeskunde aan het AMC, bleef een heel andere mening toegedaan (zie Actieblad mei 1999). Hij stelde o.a. dat de geloofwaardigheid van het CBG een geduchte knauw had gekregen.

Een grote verdienste van Lekkerkerker is geweest, dat hij niet zelf de waarde van al die vierduizend homeopathica is gaan beoordelen, maar dat overlaat aan de aan zijn CBG toegevoegde drs. E. van Galen, homeopathisch arts. Allen een homeopaat kan natuurlijk de 'aan de aard van de homeopathie aangepaste beoordeling' naar behoren uitvoeren. In het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde zult u de naam van Galen niet gauw tegenkomen, maar in oudere jaargangen van Arts en Alternatief publiceerde hij regelmatig. Zo rapporteerde hij in nummer 3 van jaargang 1995 vol enthousiasme over de Reactieve Oligotherapie, ontwikkeld door de Franse homeopaat Ménétrier. Deze therapie is vooral geschikt voor behandeling van ME, het Hypoglycemie-syndroom en het Spasmofilie-beeld. Volgens Van Galen onderscheidt de oligotherapie zich van de orthomoleculaire geneeswijze doordat er geen megadosering plaatsvindt. De dosering van de Oligostimmiddelen

vervolg op pagina 8

COLOFON

Vereniging tegen de Kwakzalverij

Opgericht 1 januari 1881
Correspondentie-adres Jister 17-19, 8446 CD Heerenveen, Tel: 0513-625956

Aanleveren van kopij op Wordperfect 5.1 of Word.

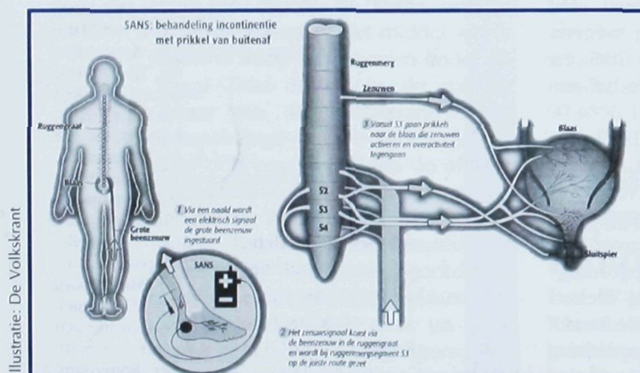
Postgiro van de vereniging: 32237 ten name van de penningmeester van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, Hardenberg.
De contributie bedraagt thans minimaal f 50,- zulks met inbegrip van een abonnement op het Actieblad tegen de Kwakzalverij; voor studenten en leerlingverpleegkundigen f 10,-; begunstiger wordt men door schenking aan de vereniging van minimaal f 500,-.

ligt in de orde van slechts 10-6 microgrammen per dag. De oligotherapie eerbiedigt de reactieve principes van de homeopathie, aldus Van Galen in 1995, en gedetailleerde informatie wordt verstrekt door de Franse homeopathie-fabrikant Dolisos. Een tipje van de sluier lichtte Van Galen in zijn artikel wel op: bij allergie: mangaan, bij hyposthenie: mangaan-koper, bij dystonie: mangaan-cobalt en bij anergie: koper-goud-zilver.

Voordat verontwaardigde belastingbetalers gaan protesteren tegen de ambtelijke CBG-aanstelling van de heer Van Galen: de registratie van de homeopathica wordt geheel betaald door de indieners van de registratie-aanvragen en kost de staat geen cent. Professor Briët zal dat vermoedelijk maar een schrale troost vinden en dat geldt overigens ook voor schrijver dezes. ●

■ Opnieuw: acupunctuur in Nijmegen ■

Na de acupunctuur-analgesie van Dr. Kho, anaesthesist, na de acupunctuur van Wong Chun, neuroloog (voor hopeloze bewegingsstoornissen) en de acupunctuur tegen impotentie van uroloog Meuleman, heeft het academische Nijmeegse Radboudziekenhuis opnieuw de pers gehaald met grote successen via de oud-Chinese naaldkunst. Opnieuw is het een uroloog, die nu in *De Telegraaf* van 6 november 1999 opzienbarende resultaten rapporteerde: het betreft de behandeling van urine-incontinentie alsmede van vaak "al jarenlang bestaande ernstige pijnklachten in het



Illustratie: De Volkskrant

bekken". Dokter Bemelmans, want zo heet hij, paste in een nog voorlopige en nog niet gepubliceerde serie de zgn STANS (Stoller Afferent Nerve Stimulator) toe waarbij een acupunctuurnaaldje vlak boven de enkel wordt geplaatst, waarop dan elektrische stroom wordt aangesloten. Definitieve resultaten hoopt de wakkere uroloog volgend jaar te kunnen brengen, maar hij meldt al vol optimisme dat de methode (zestig procent succes!) ook door fysiotherapeuten en "incontinentieverpleegkundigen" zal kunnen worden toegepast. Maar eerst moeten de "wetenschappelijke gegevens" worden afgewacht, aldus Bemelmans. Op 4 december 1999 geeft "neuro-uroloog Bemelmans" een interview aan *De Volkskrant* met een zelfde succesverhaal. Er wordt minder gerept over acupunctuur en Bemelmans geeft deze keer een deftige theorie over de neurologische basis van het succes. Het is overigens wel toevallig dat het prikkelpunt ook al door de oude Chinezen was ontdekt als zeer werkzaam tegen urineverlies, aldus de pionier. Fantastisch natuurlijk dat er artsen zijn, die zich ook voor onsmakelijke, onschuldige maar zeer hinderlijke (en placebo-gevoelige!) klachten interesseren, maar dat deze naald-artiest het niet kan laten de lekenpers op te zoeken nog voordat er serieuze feiten gemeld kunnen worden, daar word ik – en het onkiese taalgebruik zij mij vergeven – daar word ik nu echt pisnijdig van. ●

Drs. A.L.Ternee

Nieuw bestuurslid:
prof.dr.F.S.A.M. van Dam

De heer Van Dam (1940) zal bij weinigen in onze kring nadere introductie behoeven: hij is klinisch psycholoog en promoveerde in 1981. Vanaf 1973 tot heden is hij als onderzoeker verbonden aan het Nederlands Kanker Instituut (NKI/AVL) te Amsterdam. Vanaf 1968 was hij al parttime UHD aan de faculteit der Psychologie van de UvA en sinds 1996 is hij aan die faculteit bijzonder hoogleraar vanwege het Amsterdam Collaborating Center for Research and Training in Methods of Assessment of Quality of Life in Relation to Health Care van de WHO. Zijn professionele belangstelling ligt voornamelijk op het gebied van de psychosomatiek en de psychosociale oncologie. Hij was in 1992 mede-organisator van het door de VtdK geïnitieerde congres over kanker en alternatieve geneeswijzen en is reeds geruime tijd lid van onze Vereniging.

Landelijke bekendheid kreeg hij door zijn lidmaatschap van de Commissie Alternatieve Geneeswijzen, veelal genoemd naar haar voorzitter Muntendam. Hij publiceerde destijds in dat rapport (1981) een minderheidsstandpunt, waarin hij de door de commissie bepleite uitzonderingspositie voor alternatieve geneeswijzen krachtig van de hand wees. De KNMG onderschreef destijds zijn stellingname en in 1986 werd zijn notitie door de BMA vertaald en opgenomen in hun uitgave Alternative Therapy. De heer Van Dam heeft een groot aantal publikaties op het gebied van alternatieve geneeswijzen op zijn naam en onder zijn leiding kwam ook het belangrijke proefschrift van mevr. van der Zouwe over omvang en achtergronden van het gebruik van alternatieve geneeswijzen bij kanker (1993) tot stand.

Het bestuur is zeer verheugd over de toetreding van de heer Van Dam tot zijn gelederen en wenst hem alle succes. ●

Vitamine-pushers

De jaarrede van voorzitter Renckens op 9 oktober 1999 heeft de nodige aandacht getrokken in de media. Onder anderen *Het Parool*, *Trouw*, *Algemeen Dagblad* en het *Nederlands Dagblad* namen de onthulling over de ware achtergrond van de beide kwakfondsen over. Van inspectie en Centraal Bureau Fondsenwerving is nog geen reactie vernomen. In het actualiteiten tv-programma Barend & Witteman ging Renckens diezelfde week in debat met twee drogisten/"vitamine-pushers" en met de natuurgenezeres Clara Ruizendaal, bekend van het Utrechtse Ruizendaal-instituut. Deze laatste nodigde Renckens uit voor een bezoek aan haar instituut en het bestuur overweegt om een delegatie naar Utrecht af te vaardigen. Wie weet, wat wij daar nog kunnen leren: Ruizendaal werd in de uitzending vergezeld van een man, die "drie maal was opgegeven en die zij er steeds weer bovenop had geholpen". Het betrof, voor alle duidelijkheid, een kankerpatiënt. Driemaal. ●